

**A Babeş–Bolyai Tudományegyetem rektorának ünnepi beszéde
a 2023-2024-es tanév nyitóünnepségén
BBTE: Hagyomány és Kiválóság 1581 óta Kultúra, Tudomány és Innováció által**

Kedves Hallgatók és Kollégák, kedves Vendégeink, tisztelt BBTE iránt érdeklődők!

A kolozsvári Babeş–Bolyai Tudományegyetem (BBTE) 2023-2024-es tanévét nyitjuk meg, ebből az alkalomból köszöntöm elsősorban a BBTE mintegy 16.000 új hallgatóját. Ők az ország minden megyéjéből (Bukarestből is) érkeznek, illetve a világ 35 országából. Amint azt már korábban is említettem, ez egy világszintű egyetem végső próbája, az eredmények pedig azt mutatják, hogy a hazai és külföldi fiatalok egyaránt az akadémiai siker zálogának tekintik a BBTE-jelet, csakúgy, mint az egyetem működésének kezdetén, 1581-ben. Az is rendkívül fontos, hogy az érdeklődés növekedését tükrözi a magiszteri képzésekre iratkozók száma (közel 400-zal több, mint 2022-ben), valamint a doktori képzések is, ahol egy előrehaladott kutatásokat végző egyetem profilja kirajzolódik, és ahol a hallgatók sokkal megalapozottabb döntéseket hoznak. Az a tény, hogy számos hallgató (közel 39%) tandíjat fizet, hogy a BBTE-n tanulhasson, illetve hogy a nemzetközi hallgatók száma megnövekedett (a BBTE történetében idén a legmagasabb ez a szám) egyetemünk hírnevéről tesznek tanúbizonyságot. Így tehát a BBTE (1) az ország legkomplexebb kínálattal rendelkező egyeteme (a képzések száma és multikulturális jellege, három hivatalos tannyelvével – román, magyar és német), (2) akadémiai hagyománya a legrégebbre megy vissza országszinten (442 éve, 1581-ben kezdődött), a története folyamán pedig számos nemzetközi jelentőségű személyiséget képezett és kutatóiskolát indított (lásd: BBTE World Class: <http://www.ubbcluj.ro/hu>), (3) az ország legnagyobb akadémiai közössége (több mint 50.000 ember, 15 helyszín, 11 megye). Arra biztatom a hallgatók új nemzedékét, hogy lássák, milyen kivételes akadémiai közegben tanulhatnak, hogy kiváló szakemberek és jó állampolgárok legyenek a BBTE Hagyománya és Kiválósága jegyében, s járuljanak hozzá a Kultúra, a Tudomány és az Innováció előmozdításához az országban, a világban.

Ez a tanév különleges, hiszen az első félév végével egyszerre lejár a rektori megbízásom is a BBTE-n (2020. március – 2024. március). Számomra öröm és megtiszteltetés, hogy szolgálhattam egyetemünk közösségét. Hihetetlen utazás volt, amelyen mindannyian együtt vettünk részt, a vezetéssel, a BBTE különböző egységeivel. Az eredmény pedig, egyszerűen és közvetlenül kimondva, hogy a BBTE történelmi magaslatra jutott akadémiai és adminisztratív fejlődés szempontjából. Nem kívánom a hozzájárulásunk mértékét alábecsülni, de meg kell

említenem, hogy sokat építkeztünk az előző vezetőségek és nemzedékek munkájára, akik pedig a nyomunkba lépnek, tovább építkezhetnek az általunk létrehozott körülményekre, hogy a BBTE még magasabb szintekre jusson. Kiemelendő ez, hiszen a megbízásunk első felében a világjárvány nehézségeivel is meg kellett küzdenünk, később pedig a szomszéd országban zajló háború által kiváltott bizonytalansággal. Mi azonban, ahogy azt mindig szorgalmaztam, lehetőségként tekintettünk a bizonytalanságokra. Lássuk hát konkrétabban, összefoglalva, hogyan látjuk ma a BBTE-t, a jelenlegi csapat közel 4 éves munkája nyomán (a részleteket megtalálják a rektor éves jelentésében, a BBTE honlapján), hogy mindannyian, a BBTE egész közössége tudja, mivel indítjuk a 2023-2024-es tanévet.

2020-ban a jelölti tevékenységi tervemben jeleztem, hogy a BBTE világszínvonalú, *world-class* egyetemmé kell, hogy váljon, ez meg is történt, hiszen a QS nemzetközi vizsgálata nyomán a BBTE az ország egyetlen 5 csillagos *world-class* egyeteme lett. Az egyetem státusát az is megerősítette, hogy befogadta a The GUILD – Európa rangos előrehaladott kutatást végző egyetemeinek szervezete, ahová kizárólag meghívásos alapon lehet bejutni (<https://www.the-guild.eu/members/>). Egyéb, a megbízásom alatt elért megvalósítások mellett, amelyekről a továbbiakban beszélek, úgy vélem, ez az eredmény egy mérföldkő. Az a tény, hogy meghívást kaptunk a The GUILD-be való belépésre Kelet- és Délkelet-Európa képviselőjeként – a Bolognai Egyetem, a világ legrégebben működő egyeteme, a Bécsi Egyetem, egy történelmi referencia A BBTE számára, és más világszínvonalú The GUILD-tagegyetem – mellett, a BBTE hírnevének elismerése, emellett, amint a meghívásunk időpontjában jeleztem, a fejlesztési tervünknek is az elfogadása. Nyilván nem vagyunk naivak: beléptünk ebbe a ligába, de még nem vagyunk bajnokok, sokat kell még növekednünk az elkövetkező években, a hallgatóink érdekében (akiket arra készítünk, hogy világszinten megállják a helyüket szakemberekként), a társadalom érdekében (amelynek kiváló végzettségre és újításokra van szüksége) és a történelmünk érdekében (amely neves és globális szereplőként tartja számon az egyetemet).

Napjainkban a BBTE különleges szerepet tölt be a romániai akadémiai szférában, hiszen azt a szemléletet követi, miszerint az akadémiai tevékenység legfontosabb eleme a tudás létrehozása tudományos kutatás által, s ebben a folyamatban a hallgatók tudományos partnerek, a saját oktatásuk társ-létrehozói, a társadalmi-gazdasági szférával pedig ezáltal innovatív módon tudunk együttműködni.

- *Az oktatási küldetés* tekintetében már jeleztem, hogy a BBTE továbbra is az ország legnagyobb és legkomplexebb kínálattal rendelkező egyeteme, a legtöbb hallgatóval, a legtöbb és legváltozatosabb képzési programmal. A már hagyományosnak számító képzések mellett jelentőset fejlődöttünk a mérnöki tudományok és az előrehaladott technológiák tekintetében, 2022 decemberében pedig visszavettük az orvosbiológiát a BBTE programjai közé (UBBMed). A BBTE jelenleg az összes jelentős akadémiai szakterületet lefedi – a művészeteket, a humán tudományokat, a társadalomtudományokat, az élettudományokat, a természettudományokat, az orvosbiológiai tudományokat, valamint a műszaki és mérnöki tudományokat. A versenyelőny kamatoztatására a BBTE karait akadémiai iskolákba rendeztük, hogy a multi-, inter- és transzdiszciplináris törekvéseket támogassuk, kiemelt szerepet tulajdonítva a STE(A)M logikának, amelyben a tudományok (S), a technológia (T), a mérnöki tudományok (E) és a matematika (M), a kreatív iparágakkal (A) karöltve, az etika és a társadalmi elfogadhatóság keretei között, vezető innovatív fejlesztéseket hoznak létre. Az újonnan elindított képzések – mesterséges intelligencia (ezt az alapképzést a BBTE vezette be az országban), kiberbiztonság, big data és machine learning, kognitív tudományok, bioinformatika, digitális média, vezetőképző programok stb. –, amelyeket a hallgatók esetenként nemzetközi nyelveken tanulhatnak (jelen mandátumban rendelkezett a

BBTE a legtöbb a nemzetközi forgalomban lévő nyelven tanulható programmal a története folyamán) és kiemelkedő akadémiai vagy társadalmi-gazdasági partneri kapcsolatok számos kiváló fiatalat vonzottak. Emellett a BBTE (1) továbbra is országos vezető a távoktatás, a csökkentett látogatású képzések és a nyitott képzések, valamint a kihelyezett tagozatok fejlesztése tekintetében (amelyek a helyi közösségek igényét szolgálják); (2) országos első az ERASMUS-mobilitások tekintetében (68% növekedés a mobilitások, 38% a projektek tekintetében ebben a mandátumban), illetve (3) bevezette a duális képzést, természetesen a racionalitás keretei között, összehangolva a helyet a képzés típusával, úgy három duális kampuszt hozott létre Kolozsváron, Resicabányán és Sepsiszentgyörgyön, jelenleg pedig folyik az elemzés a rövid távú oktatás logikájában elgondolt képzések bevezetésére.

- *A kutatás – fejlesztés – innováció* (KFI) területén támogattuk az egydiszciplinás kutatásokat, valamint a multi-, inter- és transzdiszciplináris kutatásokat is. A lehívott anyagi támogatások és a tudományos eredmények tekintetében egyaránt történelmi magaslaton vagyunk. A BrainQ Intézet szerint a BBTE a legfejlettebb orvosi képző platform Lengyelország és Kína között, amely az idegtudományok fejlett kutatásával és az emberi agy többszintű megközelítésével foglalkozik. Emellett a BBTE új intelligens szakosodást javasolt az ország és a város számára – az InfoBioNano4Health –, amelyhez háromhektáros telket és jelentős (szükség szerint igénybe vehető) EBB-hitelt kapott, hogy új minikampuszt építsen a Kolozsvári Innovációs Parkban. E szakosodás egyik komponense az ACTRIS platform, amely által a BBTE csatlakozott az európai ACTRIS infrastruktúrához; Románia jelenleg csupán három ilyen európai struktúra teljes jogú tagja (a 26-ból), két másikban pedig a csatlakozás különböző szakaszaiban van, ezek közül az egyik a Dunához (Danubius), a másik pedig a Măgurelei Lézer-projekthez (ELI-NP) kapcsolódik. Ezek a KFI-megvalósítások keltették fel a European Institute of Innovation and Technology (EIT) figyelmét, amely a romániai EIT Digital irodáját a BBTE-n szervezte meg.

- *A társadalommal való kapcsolat* tekintetében a BBTE olyan intézmény szerepét tölti be, amely jó szakembereket és jó állampolgárokat képez. A mi értelmezésünkben jó állampolgár az, aki megvédi a demokráciát, a racionális diskurzust és társadalmi tevékenységeket. Ezen megbízás ideje alatt a BBTE példamutató volt e tekintetben, az euro-atlanti lehetőségek és a román értékek védelmére gyakorolt hatás tekintetében, mint a világjárvány tudományos megközelítésének szorgalmazásában. Ebben a szerepkörben a BBTE széleskörű nemzetközi és hazai támogatottságnak örvendett, hiszen ebben a megbízásban három királyi ház, két európai biztos, 17 nagykövet és az országos hatóságok nagyszámú képviselője (pl. miniszterelnökök, miniszterek stb.) látogatott ide. Társadalmi vonatkozásban a BBTE szakemberei az ország számos városának és megyéjének országos (pl. kvantuminformációs, sport) és fejlesztési stratégiájához járultak hozzá (elsősorban ott, ahol kihelyezett tagozataink is vannak). A cégek irányába, amint azt a 2020-as pályázati programban ígértem, kétirányú (win-win) kapcsolatot kezdeményeztünk; a BBTE jelen van az életükben, ők pedig a BBTE tudományos életében (pl. központok, közös programok a Microsofttal, az UiPath-tal, a SAS-szal, az Eon Reality-vel, a Confindustria Romániával, valamint számos jelentős hazai és nemzetközi vállalattal közösen lebonyolított projekt). Ugyancsak ezen a szinten, a BBTE szolgáltatásokból és mikrotermelésből származó bevételei ebben az időszakban 27%-kal növekedtek (közel 9.000.000 euró). Emellett a BBTE kezdeményezte a Humán Platform létrehozását – széles körben vitatott és társadalmi szinten ismert kérdés – mint kulturális-akadémiai lépést a humán tudományok, de szélesebb körben a társadalom számára is.

- *A humánerőforrás szintjén* a megígért és megvalósított karrierterv révén minden oktató kiválaszthatja azt a karrierpályát, amely adott időpontban a leginkább szolgálja a

képességeit és a tanulmányi és hétköznapi érdeklődését (ezt a modellt az új felsőoktatási törvény is átvette). Emellett az éves saját forrásból származó *seed* támogatás (1000 €) is ösztönzi az emberek személyes/szakmai fejlődését. Ugyancsak saját forrásból emeltük a BBTE adminisztratív munkatársainak fizetését (az alacsony jövedelműeknek átlag 20%-kal), a kiemelkedő teljesítményt nyújtó kiegészítő akadémiai személyzet idén is *seed* támogatásban részesül. 2023-ban a BBTE volt az első egyetem, amely nyíltan támogatta a tanügyi sztrájkot, amelynek eredményeként minden tanügyi kategória fizetése emelkedett. A BBTE akadémiai közösségéhez kutatók csatlakoztak (főként a STAR Intézetten keresztül), valamint díszdoktorok (*13 Doctor Honoris Causa*) top 500-as egyetemekről, akadémiai, kulturális személyiségek és *highly cited researcherek*. A BBTE hallgatói jelentős mértékben részesülnek az egyetem pénzügyi és adminisztratív támogatásából, és elégedett vagyok azzal, hogy nem egy tudományos aktus haszonélvezőiként, hanem a BBTE akadémiai közösségének tagjaiként, saját képzésük társ létrehozóiként látják magukat.

- *Az infrastruktúra szintjén* a BBTE hatalmas növekedésen ment keresztül, és megemelte saját standardjait az akadémiai infrastruktúra tekintetében. Éppen ezért jelentős építkezésbe és beruházásokba kezdünk az egyetem tereit illetően, beleértve a diákrentálásokat, illetve a nemzetközi nyitást biztosító tudományos kutatóhelyeket (mint a lászlóvárai kutatóközpont, a Danubius projektek otthona, valamint a Neptun kutatóközpont a 3 tengerhez kapcsolódó kutatási projektek számára), amelyeknek megvalósulása folyamatban van.

- *A pénzügyek tekintetében* a költségvetési finanszírozás mellett az előző évekhez képest nagyobb összegeket szedett be a tandíjakból (9%-os növekedés ezen mandátum ideje alatt) és pályázatokból is (58%-is növekedés). Megnövekedett versenyképessége miatt a BBTE a megbízás ideje alatt az ország egyik legnagyobb költségvetésével gazdálkodó egyeteme volt (az év függvényében az első vagy a második, a BBTE történetében azonban a legnagyobb), az egyik legjelentősebb saját forrásokkal (ugyancsak történelmi magaslaton).

- *A BBTE akadémiai etikáját* közvetlenül a nemzetközi jó gyakorlatokhoz igazítottuk. Példának okáért az Európai Bizottság *Human Resources Excellence in Research* bizonyítvánnyal tüntette ki, ami alátámasztja, hogy a BBTE alkalmazza *A Kutató Európai Chartáját és Etikai Kódexét*, s az ország egyik első olyan egyeteme volt, amely meghonosította az OMBUDSMAN intézményét (s az első az országban, amely az európai ENOHE hálózat tagja lett). Ugyanakkor az oktatási és preventív etikai lépések közvetlenül kiegészítették a különböző bejelentéseket követő lépéseket. Az Európai Doktori Tanulmányok bevezetése pedig nemcsak magasabb tanulmányi, hanem új etikai normákat is támasztott, és örömmre szolgál, hogy ezen megbízatás ideje alatt végeztek az első oklevelet szerzett diplomások (12). Az őszintét megvallva az ország legnagyobb tudományos közösségeként a BBTE nem mentes tudományos és intézményi etikai problémáktól. Ilyesmik léteztek, léteznek és továbbra is létezni fognak, de az a fontos, hogyan viszonyulunk hozzájuk, amikor megjelennek, és milyen gyakorisággal lépnek fel. Lényeges látni, hogy a BBTE az ország egyik akadémiai iránymutatója, így amikor ilyen problémák merülnek fel, azok fokozott közérdeklődésre számíthatnak (ez ugyanígy történik nemzetközi szinten is, ahol a leginkább mediatisztált problémák nem a kevésbé fontos intézményekhez kapcsolódnak, hanem a kiemelkedő egyetemekhez). Ebben az összefüggésben a etikán esett sérelmek kezelésére (beleértve a saját hibákat is) – némi nyilvános nyomáson túlmenően – a BBTE a jó nemzetközi gyakorlatokhoz fordult: átláthatóan, gyorsan járt el, és a világ vezető egyetemein alkalmazott eljárásokat követte. Az egyetemeket az emberek azért hozták létre, hogy megvédjék magukat önmaguktól az igazság és az etika keresésének folyamatában, és a BBTE ma is vállalja ezt a nehéz szerepet, amikor talán túl sokan vélik úgy, gyakran indokolatlanul, hogy birtokolják az igazságot és az etikát.

A reformok és fejlesztések eredményeként a BBTE egyre jobb helyezéseket ért el a nemzetközi egyetemi rangsorokban. Bizonyos növekedések nemzetközi, mások hazai kontextusban valósultak meg (esetenként az országos politikák nem engednek teret a nemzetközi versenyképességnek). A BBTE helyzetének hullámozása a különböző rangsorokban – jelenléte, hiánya, változó elért helyezés – elsősorban az eltérő rangsorolási kritériumok árnyalatainak tudható be, azonban ezeket kiegyensúlyozzák a metarangsorok, és ebben a tekintetben a BBTE teljesítménye ismét csak történeti magaslaton van. Az Egyetemi Metarangsor (amelyet először 2016-ban állított össze a Tanügyminisztérium, később más intézmények, amelyek ugyanazt a módszertant vették át) 9 jelentős nemzetközi egyetemi rangsort vesz figyelembe, a BBTE pedig folyamatosan első helyet foglalt el a metarangsorban, miközben a teljesítménye is állandóan javult 2016 és 2022 között. Az Országos Metarangsor (a Tanügyminisztérium állította össze első alkalommal 2022-ben, a 2021-es évre vonatkozóan) 9 jelentős nemzetközi egyetemi rangsort vesz figyelembe, a BBTE pedig folyamatosan az első helyet foglalta el, miközben a teljesítménye is javult 2021/2022 és 2022/2023 között. 2023 folyamán, tekintve az összes, az egyetemi és országos metarangsorban figyelembe vett rangsort, amely a mai napig megjelent, a BBTE Románia-szinten a legjobb teljesítményt nyújtotta:

- A QS brit globális rangsorban 801-850. helyezés – Románia-szinten első;
  - o A rangsorban Kelet-Európa szintjén 16., a teljes Európa szintjén a 260. Helyen.
  - o 923. helyezés (top 4.5%) a CWUR/Centre for World University Ranking rangsorban – Románia-szinten első;
  - o 1157. helyezés (a vezető negyed) az egyetemek Scimago rangsorában – Románia-szinten első;
  - o 1058. a Leideni Rangorban – Románia-szinten első;
  - o Egyetlen romániai egyetem sem került be a kínai Sanghaji Rangorba/ARWU és a tajvani NTU-ba (mindkét rangsor elsősorban a természettudományi, Web of Science által jegyzett cikkekre alapoz). Amint azt már jeleztem, az a tény, hogy Románia jelenleg nincs képviselve a Sanghaji Listán és az NTU-n, nem ok a „nemzeti gyászra”, azonban tanulnunk kell ebből, és a tanulságokat a romániai akadémiai közeg javára kell fordítanunk, mégpedig arra, hogy újragondoljuk a romániai akadémiai közeg architektúráját és az akadémiai kiválóság finanszírozását.

Ebben a kontextusban meg kell értenünk, hogy a rangsorok tájékoztató jellegűek, azonban nem tükrözik maradéktalanul egy egyetem komplexitását, és az Európai Bizottságnak a COARA által megfogalmazott javaslata szerint ebben a logikában kell értelmezni ezeket.

A BBTE versenyképes akadémiai profilja révén több európai egyetemi szövetségbe is meghívást kapott, s ezek célja, amint azt az Európai Bizottság leszögezte, hogy létrehozzanak egy nemzetközileg versenyképes európai metaegyetemet. A BBTE végül az EUTOPIA egyetemi szövetséghez csatlakozott 9 másik vezető európai egyetemmel együtt. Történelmi pillanat ez, amelyet az EUTOPIA metaegyetem alapszabályzatának aláírása fémjelez az Európai Parlamentben, így közösen indítjuk a 2023-2024-es tanévet!

A négyéves megbízatás alatt sikerült hát a BBTE-t minősített világszínvonalú egyetemmé formálni, országos mérföldkövé, nemzetközi láthatósággal és hatással, amely része exkluzív európai akadémiai családok tagja, a GUILD-é és az EUTOPIÁ-é. Azonban miután csatlakoztunk ezekhez az exkluzív körökhöz, továbbra is azon kell dolgoznunk, hogy bölcsen fejlődjünk – a BBTE közösségének a közeljövőben várható fejlődésbe vetett bizalmát és támogatását élvezve – tudományos és adminisztratív szempontból egyaránt, emberi erőforrásként és infrastruktúráként is, amint korábban jeleztem, a hallgatók érdekében (akikből kiváló szakembereket és jó

állampolgárokat kell képezni a globális világ számára), a BBTE közössége érdekében (munkahelyi jólétünk és életminőségünk növelése érdekében), a társadalom érdekében (amelynek szakértő diplomásokra és innovációra van szüksége az emberek jólétének biztosításához) és a történelmünket tiszteletben tartva (amely megmutatja, hogy egyetemünk egy globális és tiszteletre méltó akadémiai szereplő).

Megbecsüléssel,

Dr. Daniel David egyetemi tanár, akadémikus, pszichológus

A BBTE rektora